GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE DI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicar

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 142. Vinerĭ, 26 Iunie (8 Iulie). 1886.

Nou abonamentŭ la „Gazeta Transilvaniei“.

Cu I Iulie 1886 st. v., se va începe **unŭ nou abonamentŭ**, la care invitămŭ pe toţĭ onoraţii amicĭ şi sprijinitorĭ ai fóiei nóstre.

Preţulŭ Abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei lunĭ **3 fl.**
„ şése „ **6** „
„ unŭ anŭ **12** „

Pentru România şi străinătate:

pe trei lunĭ **10 francĭ**
„ şése „ **20** „
„ unŭ anŭ **40** „

Abonarea se póte face mai uşorŭ şi mai repede prin **mandate postale**.

Abonaţilorŭ de păn'acum li-se recomandĕ a însemna pe cuponŭ numĕrulŭ făşiei sub care au primitŭ diarulŭ.

Domnii ce se vorŭ aboná din nou sĕ binevoéscă a scrie adresa lămuritŭ şi a arĕta şi posta ultimă.

Administraţiunea.

Braşovŭ, 25 Iunie 1886.

De multŭ ne-amŭ dedatŭ sĕ nu mai audimŭ din gura funcţionarilorŭ guvernului unguresců nicĭ măcarŭ amintindu-se în trécătŭ numele Transilvaniə. Acéstă ţéră, de când a fostŭ fusionată cu Ungaria, nu mai figuréză în calculele celorŭ dela putere, decâtŭ numai ca unŭ domeniu alŭ lorŭ, bunŭ dc esploatatŭ pentru prăsirea de deputaţĭ şi de totŭ felulŭ de unelte ale guvernului.

Românii, aprópe douĕ din trei părţĭ a poporaţiunei din Transilvania, fiindŭ respinşĭ din tóte posiţiunile vieţei publice de statŭ printr'o sistematică persecuţiune, au rĕmasŭ stăpânĭ Ungurii pe totŭ tĕrîmulŭ. Ei ne administréză, ei ne judecă, ei conducŭ afacerile publice ale Ardélului, şi ei pretindŭ a-lŭ representa şi în parlamentŭ.

Deputaţii ungurĭ, aleşĭ la poruncă în cercurile ardelenescĭ, nu au decât chiămarea de a se scula în dietă când se scólă şi d. Tisza, şi de a dice „igen!“ séu „nem“ cu elŭ împreună. Pentru acésta au fostŭ bine remuneraţĭ, s'au creatŭ anume posturĭ nouĕ pentru ei şi rudeniile lorŭ, aşa că, cu fórte puţine escepţiunĭ, Ungurii ocupă astădĭ tóte funcţiunile publice din ţéră, dânduli-se maioritatea poporaţiunei ardelene pe mână, sĕ o fericéscă după mintea şi după placulŭ lorŭ.

A mersŭ cum a mersŭ până acuma. De unŭ timpŭ încóce însĕ situaţiunea s'a schimbatŭ cumplitŭ în „părţile transilvane,“ Nu mai ajută acum nicĭ mătăniile, nicĭ graţia d-lui Tisza câştigată prin descoperirea de „trădătorĭ de patriă“ şi de comploturĭ în contra statului, nicĭ vorbele late şi umflate despre „patrtotismulŭ“ şi despre „idea de statu maghiarŭ“. Astădĭ poporaţiunea Transilvaniei, stórsă până la osŭ prin dările enorme, ce le-a causatŭ mare parte risipa banilorŭ publicĭ de cătră cei dela putere, strigă după pânea de tóte dilele, şi acésta se întêmplă fără deosebire de elementulŭ asupritŭ şi asupritorŭ. Rĕsboiulŭ vamalŭ cu statulŭ vecinŭ a îngreuiatŭ şi mai multŭ situaţiunea tristă economică a poporaţiunei transilvane. Sĕcuii, Ungurii şi Sasii se plângŭ adĭ, póte încă mai amarŭ decâtŭ Românii, de perderile şi miseria economică ce i-a ajunsŭ. Comerciulŭ şi industria ardelénă suntŭ cu totnlŭ paralisate. Urgisitŭ şi părăginitŭ, cum a fostŭ şi este, Ardélulŭ se află în adevĕrŭ într'o stare vrednică de plânsŭ.

In asemenĭ împrejurărĭ nu-i mirare că Ungurii au începutŭ sĕ se gândéscă mai multŭ la Transilvania, sistematicŭ neglesă şi acum mai în urmă lovită în cele mai vitale ale ei interese economice. Inţelegemŭ aicĭ pe Ungurii din poporŭ, nu pe cei din casta guvernanţilorŭ. Li se deschidŭ acum ochii bieţilorŭ ómenĭ şi ei îşĭ dicŭ cu totŭ dreptulŭ: ce ne a folositŭ noă multŭ glorificata uniune a Ardélului cu Ţéra unguréscă, ce ne-a folositŭ strălucirea domnirei unguresci de 20 de anĭ, décă acésta nu a adusŭ Ardélului decâtŭ miseriă, décă în urma tuturorŭ acestorŭ „fericirĭ“ amŭ ajunsŭ la sapă de lemnŭ cu toţii şi nu ne mai putemŭ susţiné cinstitŭ în patria nóstră, ci suntemŭ siliţĭ sĕ luămŭ lumea 'n capŭ şi sĕ emigrămŭ?

Acéstă stare de lucrurĭ a avut'o fără îndoiélă înaintea ochilorŭ provisorulŭ fişpanŭ alŭ Sibiiului şi comesŭ alŭ Sasilorŭ conte Andreiu Bethlen, când în discursulŭ sĕu prin care a deschisŭ în Sibiiu adunarea comitatensă în 5 Iuliu a. c. a accentuatŭ că Transilvania nu mai esistă în cartea de legĭ a Ungariei, dér esistă de faptŭ în durerosulŭ resentimentŭ alŭ poporaţiunei sale, care plânge pe ruinele bunăstărei şi progresului ei de mai nainte.

Este de mare însemnătate enunciaţiunea d-lui Bethlen, pentru că 'n ea se esprimă resultatulŭ administraţiunei Ardealului de douĕ-decĭ de anĭ ce se află 'n mânile celorŭ din Pesta. „Transilvania,“ dice contele Bethlen, „deşi nu mai estistă politicesce, n'a încetatŭ cu tóte astea a fi unŭ întregŭ geograficŭ, unŭ corpŭ cu caracterŭ deosebitŭ, cu trecutŭ propriu, cu raporturĭ deosebite economice, şi lucru durerosŭ, *ea este tocmai accea parte a patriei nóstre unde progresulŭ este celŭ mai tardivŭ,* *unde* — aşa dicêndŭ — *ne aflămŭ în stagnaţiune.*“

Nicĭodată n'au fostŭ condamnate fructele fusiunei Transilvaniei cu Ţéra ungurésca cu cuvinte mai puternice şi mai adevĕrate ca cele pronunţate de comitele Bethlen în Sibiiu. Décă în adevĕrŭ Ardealulŭ nostru este geograficesce, economicesce, prin trecutulŭ şi aspiraţiunile sale de cultură unŭ corpŭ cu caracterŭ deosebitŭ, nu putemŭ înţelege cum va puté elŭ progresa vr'odată, décă va fi administratŭ dintr'unŭ centru şi de nisce ómenĭ, carĭ n'au nicĭ o pricepere pentru adevĕratele sale trebuinţe şi aspiraţiunĭ spre progresŭ?

„Acestŭ pămêntŭ“ — continuă contele Bethlen — „pe care strămoşii noştri au trăitŭ dile glorióse, care a fostŭ légănulŭ culturii, alŭ bunăstărei şi alŭ puterii, ar fi şi adi chematŭ d'a emula cu cele mai frumóse sentimente ale poesiei şi ale culturei, şi d'a crea în patria nóstră industria“.

O Dómne sfinte! Ce frumóse vorbe şi ce tristă realitate! Poesia şi cultura sĕ înflorésca? Cu miniştri ca Trefort, cu fişpanĭ ca Banffy Dezső, cu inspectorĭ regescĭ ca Havas Gyula şi cu profesorĭ de universitate ca Moldovan Gergely? Bunastarea şi industria sĕ înflorésca cu deficitulŭ colosalŭ ce s'a creatŭ cu ajutorulŭ deputaţilorŭ ungurĭ din Ardealŭ, cu roiulŭ de esecutorĭ de dare, cu jidovii ce formézā garda solgăbirĕilorŭ din ţéră, cu rĕsbóie vamale pentru a se face hatîrulŭ câtorva magnaţĭ şi negustorĭ de vite şi de porcĭ din Ungaria?

Nu vorŭ trece cincĭ-şése anĭ, şi ne vorŭ întrece chiar şi Bosniacii în cultură şi în bunăstare. Contele Bethlen e Ardeleanŭ şi decĭ va înţelege ce va sĕ dică acésta pentru o ţéră, care a avutŭ unŭ trecutŭ atâtŭ de gloriosŭ şi care n'a încetatŭ nicĭ unŭ momentŭ d'a fi unŭ corpŭ cu trebuinţe şi cu aspiraţiunĭ de cultură deosebite de ale Ungariei.

Rusia şi Bulgaria.

Pressa europénă consideră situaţiunea în Bulgaria ca fórte gravă din causa atitudinei Rusiei. Se scie, că acéstă putere nemulţămită de discursulŭ tronului, cu care s'a deschisŭ camera bulgară şi care consideră unirea Bulgariei cu Rumelia ca desĕvêrşită, stăruesce mereu pe lângă Pórtă, ca sĕ intervină în Bulgaria. Turcia însĕ s'a mulţămitŭ a da prinţului Alexandru sfaturĭ părintescĭ, ceea ce irită şi mai multŭ pe Rusia, atâtŭ în contra Bulgariei câtŭ şi în contra Turciei.

„Le Temps« din Parisŭ scrie în acéstă privinţă următórele:

„Unŭ articulŭ publicatŭ în oficiosulŭ „Journal de Saint Petersbourg“ arată în privinţa nemulţumirei Rusiei faţă cu principele Alecsandru adevĕratele simţiminte ale guvernului rusŭ. Acéstă fóiă constată cu părere de rĕu, că atitudinea principelui, deşi atentătóre la drepturile Porţei, nu este cu tóte acestea desaprobată la Constantinopole după cum se putea aştepta. Acéstă purtare a Porţei lasă de gânditŭ, că sgomotulŭ unei înţelegerĭ secrete cu principele nu este cu totulŭ neîntemeiatŭ. In faţa acestei stărĭ de lucrurĭ, guvernulŭ din St. Petersburg renunţă a se face apăratorulŭ decisiunilorŭ Conferinţei, pe carĭ pare că nimenĭ nu se îngrijesce d'a fi respectate, şi se mărginesce a semnala pericolele situaţiunei“.

„Acéstă retragere a Rusiei nu trebue privită ca definitivă. Acéstă putere probabilŭ că a pututŭ sĕ se convingă, că propunerea unei campanii internaţionale în contra Bulgariei, asemenea aceleia care s'a făcutŭ în contra Greciei, va fi îndestulŭ de rĕu primită de concertulŭ europeanŭ. De altă parte, Pórta pare hotărîtă a nu întreprinde nimicŭ în contra îndrăsneţului sĕu vasalŭ. In aceste condiţiunĭ, Rusia se mărginesce a concentra într'una la trupe în Basarabia, lângă Kişinău, şi a aştepta o ocasiune».

„Presenta-se-va ea în curêndŭ? Suntemŭ în ajunulŭ unei nouĕ fase, care va fi póte cea din urmă a cestiunei Orientului? Ar fi cu greu d'a emite în acéstă privinţă o presupunere mai adevĕrată. Dér nu este nefolositorŭ d'a semnala în acéstă privinţă faptulŭ, că Rusia continuă d'a se înarma, că 'şĭ organiséză armata şi că grăbesce construirea mai multorŭ forturĭ în Polonia. Când principele Alecsandru a trecutŭ acum în urmă prin Rusciucŭ, pare că a disŭ unei deputaţiunĭ a locuitorilorŭ oraşului, că pentru momentŭ Bulgariei nu 'i trebue scolĭ şi teatre, ci puscĭ, tunurĭ şi prafŭ de puşcă. Aceste cuvinte arată în d'ajunsŭ puţina încredere ce inspiră situaţiunea actuală din Orientŭ acelora, carĭ au făcut'o“.

„Neue freie Presse“ încă găsesce că situaţiunea e destulŭ de gravă. Étă ce ne spune între altele:

»Tonulŭ particularŭ ţinutŭ de »Journal de Saint-Petersbourg« produce o impresiune şi mai deosebită încă, décă-lŭ ponemŭ în legătură cu tonulŭ celorlalte organe rusescĭ, carĭ prevestescŭ deja înaintarea Rusiei la Constantinopolŭ, şi carĭ suntŭ de părere că Europa nu va fi în stare s'o oprésca. Englitera este sfăşiată, scria acum câteva dile organulŭ d-lui Katkov, Austria se surpă din tóte părţile, Germania şi Francia aştéptă numai momentulŭ pentru a se ciocni. Nu vorŭ trece câţiva anĭ şi Rusia va puté sĕ facă în Orientŭ orĭ-ce 'i va plăcé“.

Noutăţĭ din Bucurescĭ.

(Coresp. par. a „Gaz. Trans.“)

Adese amŭ cetitŭ şi cetescŭ încă în diarele din Pesta, că în România nu esistă şcóle confesionale şi décă esistă, învĕţătura scolarilorŭ trebue sĕ se facă romănesce.

Sĕ vedemŭ décă e aşa, séu nu.

In România, şi în specialŭ în Bucurescĭ, căcĭ numai de şcolile din acestŭ oraşŭ mi-am propusŭ a vorbi, suntŭ scolĭ germane de confesiune luterană, scolĭ catolice, scolĭ unguresci calvine şi scolĭ israelite. Afară de scóla calvină, unde se face învĕţătura în limba ungurésca, în tóte celelalte scolĭ cursurile se facŭ in limba germană, ér limba română e mai multŭ numai facultativă.

Multe din aceste şcolĭ, şi mai cu sémă cum e şcóla călugăriţelorŭ catolice din Pitar Moşu, primescŭ o frumósă subvenţiune anuală dela statŭ şi o mulţime de copile române ortodoxe frecventéză acele şcóle.

Caracterulŭ naţionalŭ germanŭ, maghiarŭ, séu israelitŭ e tare imprimatŭ şi totŭ unŭ asemenea rolŭ importantŭ jócă şi confesiunea, căreia aparţine şcóla. Naţionalitatea şi religiunea suntŭ cu îngrijire cultivate, ér nu ca în ale nóstre unde....

In şcólele catolice din Bucurescĭ, de când Mon-

segniorele Palma, episcopulŭ şi Metropolitulŭ catolicŭ, a numitŭ ca profesorĭ pe verii Petrişorŭ şi pe Dr. Dumitru Radu, tinerĭ ardelenĭ greco-catolicĭ, limba română şi-a luatŭ rolulŭ care i se cuvine în ţéră românéscă. Despre acésta însĕ voiu vorbi cu altă ocasiune, acum voiu sĕ trecŭ la şcóla luterană germană.

In diua de St. Petru călindarulŭ nou, şcolarii dela şcóla primară şi reală evangelică au sĕrbătoritŭ maialulŭ cu multă însufleţire naţională germană.

Din întâmplare eşindŭ pe la órele 6 séra şi trecêndŭ pe strada luterană amŭ vĕdutŭ unŭ numĕrosŭ publicŭ adunatŭ în curtea bisericei evangelice. M'am opritŭ şi eu ca sĕ vĕdŭ cele ce se petrecŭ.

In curte erau înşiraţĭ şcolarii ţinêndŭ fiăcare în mână câte unŭ steguleţŭ cu colorĭ germane. Şcolarii erau încunjuraţĭ de publiculŭ ce asista.

Désupra treptelorŭ la uşa bisericii era aşedată musica militară a regimentului 6 de Dorobanţĭ. In fruntea musicei şi în faţa şcolarilorŭ şi a publicului era unŭ profesorŭ îmbrăcatŭ în fracŭ, cu ochilarĭ şi cu o pălăria albă de paie pe capŭ, care, în acelaşĭ timpŭ, mi se părea că făcea şi pe oratorulŭ şi pe capelmaisterulŭ.

Profesorulŭ, ţinênd o cuvêntare patriotică şi *şovinistă* germană, spunea şcolarilorŭ, că ei suntŭ odraslele unei marĭ naţiunĭ care e chemată a sădi şi a rĕspândi cultura pe vatra Dunării.... Când a rostitŭ cuvêntulŭ de *„Donau“* cu foculŭ unui generalŭ de pe câmpulŭ de bătaie, a comandatŭ musicei sĕ cânte:

„Wacht am Rein.“

Er când dorea sĕ înceteze ca sĕ urmeze cu povestea striga cătŭ putea:

„Achtung!“

După ce a mai urmatŭ cu înfocatulŭ sĕu discursŭ, deodată îlŭ audŭ éraşĭ comandândŭ:

„Siebenbürgen Land des Segens!“

Musica, şcolarii, publiculŭ, cu toţii cântau acestŭ patrioticŭ imnŭ naţionalŭ alŭ Sasilorŭ din Transilvania şi acéstă împrejurare m'a făcutŭ sĕ cunoscŭ, că mĕ găsescŭ între compatrioţĭ de ai mei.

Nicĭ poliţiă, nicĭ revisorŭ şcolarŭ, nicĭ gendarmĭ, nimenĭ nu era de faţă, şi nicĭ unui Românŭ nu-i trecea prin minte ca sĕ le conturbe sĕrbătórea lorŭ naţională.

Vĕdêndŭ eu acéstă *frumósă ordine, acéstă linisce* şi *atâta libertate*, m'am adresatŭ pe nemţesce cătră unŭ vecinŭ Sasŭ, dicêndu-i:

»Hei vecine, décă amŭ face asemenea sĕrbătorĭ la Braşovŭ, de multŭ poliţia era sĕ ne pună la *dubă* şi stégurile sĕ le dea procurorului ca *corpus delicti“*.

Vecinulŭ privindu-mĕ c'unŭ felŭ de uimire, bagŭ samă m'a cunoscutŭ că sunt Românŭ, îmĭ rĕspunde romănesce:

»Ni, căzŭ dragă domnule nu scii d-ta, că ne aflămŭ în România, unde fără sĕ ne silescă cineva, noi înşine alergămŭ de bună voiă pe la Cameră şi Senatŭ, ca sĕ ne facemŭ Românĭ prin naturalisare. Măcarŭ de ne-arŭ primi pe toţĭ. Libertatea asta mare face pe copiii noştri, ca de bună voiă şi din plăcere sĕ înveţe şi sĕ vorbéscă ei între ei şi chiarŭ şi cu părinţii lorŭ numai romănesce“.

Şi în adevĕrŭ Michel alŭ meu avea dreptate.

La terminarea festivităţii n'apucase a se sparge rêndurile şcolarilorŭ şi de odată audŭ unŭ şcolarŭ strigândŭ romănesce cătră unŭ colegŭ alŭ sĕu din altŭ rêndŭ:

„Mĕ Krauss, mĕ!“ —

»Ce-i Capesius?«

»Vino sĕ mergemŭ împreună acasă!“

Şi astfelŭ s'a terminatŭ acéstă sĕrbătóre începută de profesorŭ pe **nemţesce** şi sfêrşită de scolarĭ pe **romănesce**.

Frâncu-Moţulŭ.

SCIRILE DILEI.

Sub titlulŭ *„Agenţĭ valachĭ în Sĕcuime,“* scriu diarele unguresci, că »cei din România au începutŭ a veni pe furişŭ în Ardélŭ şi a seduce pe industriaşii sĕcui ca se tréca în România. Pe unŭ astfelŭ de agentŭ ar fi pusŭ mâna, Lunea trecută, primăria din Sepsi-St.-Georgiu. Agentulŭ se numesce *George Maiescu*, şi după cum se dice, este neguţătorŭ de ferŭ în Bucuresci. „Valachulŭ« are o fisonomiă inteligentă, e bine făcutŭ şi are o vîrstă mijlociă. A venitŭ la Sepsi-St. Georgiu, a umblatŭ din casă'n casă pe la calfele de făurăriă, rotăriă şi de fabricanţĭ de şele şi adunândŭ-i pe toţĭ la unŭ locŭ, le-a datŭ câte 2 fl. ca arvună pentru ca sĕ tréca cu elŭ împreună în Ţéra românéscă. Pe când erau însĕ sĕ plece, unulŭ dintre calfe fŭ prinsŭ de stăpânulŭ sĕu, care numai decâtŭ făcŭ despre acésta arătare la judecătoriă. Maiescu fŭ citatŭ înaintea primarului orăşenescŭ, înaintea căruia fiindŭ ameninţatŭ cu arestŭ, a mărturisitŭ că voindŭ sĕ-şi facă unŭ stabilimentŭ mai mare de industriă, are lipsă de faurĭ, rotarĭ şi fabricanţĭ de şele şi de aceea a venitŭ la noi. Fiindcă agentulŭ era în ordine cu paşaportulŭ, primarulŭ oraşului nu i-a putútŭ face alta, decâtŭ i-a ordonatŭ ca în timpŭ de o oră sĕ părăséscă oraşulŭ. Elŭ s'a şi dusŭ, dér dintre calfe nicĭ unulŭ nu s'a reîntorsŭ la stăpânulŭ sĕu. Din ordinŭ oficiosŭ s'a pornitŭ investigaţiune în causa acésta.“ Diarele ungu resci recomandă casulŭ spre atenţiune guvernului ungurescŭ.

—x—

Cu bucuriă se grăbescŭ diarele unguresci din *Cluşiu* a aduce la cunoscinţă, că *studenţii românĭ* dela universitatea de acolo, voindŭ a se constitui într'o societate cu numele »Stejarulŭ,“ în loculŭ desfiinţatei societăţĭ „Iulia,“ proectulŭ de statute li s'a respinsŭ de rectorulŭ universităţii Dr. Ioanŭ Maizner, care sub pretestŭ că nu era scrisŭ în limba oficiósă a universităţii, n'a voitŭ sĕ-lŭ înainteze la ministerŭ spre aprobare. — Teribilĭ suntŭ »patrioţii“ când e diua lungă!

—x—

I se scrie „Tribunei«, că cercetândŭ br. de *Krohn* din Germania, prin luna lui Maiu, minele din *Măgura*, comit. Hunedórei, protopresb. Geoagiului I, şi aflândŭ în ce miseriă se află biserica română gr. or. de acolo, a dăruitŭ acelei biserici 325 mărcĭ. Inainte de asta cu vre-unŭ anŭ şi jumĕtate comuna Măgura a cerutŭ dela ministerulŭ ungurescŭ unŭ ajutorŭ bisericei, dér petiţiunea nefiindŭ timbrată, în locŭ de ajutorŭ i-a venitŭ bisericii sĕ plătéscă 5 fl. pedépsă.

—x—

In 3 Iuliu n. comandantulŭ de corpŭ, br. *Schönfeld* a inspectatŭ batalionulŭ de vênătorĭ 28 staţionatŭ în *Făgăraşŭ*. Au făcutŭ esercitiĭ companiele singuratice, apoi esercitii de luptă în batalionŭ şi în urmă au defilatŭ. Br. Schönfeld şi-a esprimatŭ deosebita sa recunoscinţă pentru destoinicia trupei, din care cu dreptŭ se póte deduce, că batalionulŭ şi pe câmpulŭ de luptă se va purta vitejesce. Acestŭ batalionŭ e românescŭ.

—x—

Sâmbăta trecută s'a descărcatŭ peste *Sibiiu o furtună cu grindină* atâtŭ de désă, că pămêntulŭ s'a acoperitŭ cu unŭ stratŭ grosŭ de 2 centimetri de ghéţă. In grădinĭ şi pe câmpŭ paguba e mai mică decum se temêu ómenii. Asemenea comunei *Marpodŭ* i s'a nimicitŭ cea mai mare parte din secerişulŭ grâului. In comitatulŭ *Ciucului* a cădutŭ piétră cum nu-şĭ mai aducŭ aminte bĕtrânii, pricinuindŭ marĭ pagube comunelorŭ Szentdomokos, Szenttamas, Jenöfalva, Karczfalva şi Danfalva.

—x—

Reuniunea de industriă din *Cluşiu* a hotărîtŭ sĕ înfiinţeze acolo o hală de mărfurĭ şi a însărcinatŭ o comisiune de 11 membri sĕ lucreze unŭ proectŭ în astă privinţă. Totodată camera de comerţŭ şi industriă din Cluşiu a rugatŭ pe ministrulŭ de finance, ca liferările de postavŭ pentru gardii financiarĭ sĕ se predé industriaşilorŭ textilĭ ardelenĭ.

—x—

In 30 Iuniu s'a ţinutŭ la conservatorutŭ din Viena concursulŭ absolventelorŭ scólei dramatice. Printre premiante se găsesce şi d-şóra *Nina Banciu*, care a obţinutŭ premiulŭ alŭ doilea, dice »Românulŭ.“

—x—

Concertŭ se va arangia Duminecă la 11 Iuliu a. c. st. nou în localităţile cerbului de aurŭ din *Boccea-mont.* în favórea corului vocalŭ ce se va înfiinţa acolo. După concertŭ petrecere de danţŭ. Preţulŭ pentru o persónă 60 cr., pentru familiă 1 fl. 20 cr. Inceputulŭ la 8 óre séra. Programa concertului. 1. „Calcă Române«, de T. Georgescu, esecutatŭ de corulŭ bărbătescŭ. 2. »Nu mĕ uita«, de E. Popescu, esecutată de corulŭ micstŭ. 3. »Hora Severinului“, cuartetŭ de Wiest, cântatŭ de corulŭ bărbătesc. 4. »Steaua visurilor mele“, romanţă, esecutată de D-ra Maria Telescu. 5. „Doină doiniţă“, cuartetŭ cu solo, de Vorobchievicĭ, cântatŭ de cor. bărbătescŭ. 6. „La iubita mea«, barcarola, de D. Georgescu, es. de d. Al. Diaconoviciu. 7. »Erna«, cuartetŭ de Porumbescu, cântatŭ de corulŭ bărbătescŭ. 8. „Susŭ opincă!« de I. Vidu, cântată de corŭ.

—x—

In *Viena* a începutŭ a se tracta cei muşcaţĭ de cânĭ turbaţĭ după metoda lui Pasteur. Operatorulŭ Dr. Ullmann are în tractare 13 persóne muşcate de cânĭ turbaţĭ, ér o femeiă de unŭ porcŭ turbatŭ. Muşcaţii suntŭ din Ardealŭ, Boemia, Galiţia, Moravia, Stiria şi aparţinŭ claselorŭ de josŭ.

—x—

Unŭ diurnistŭ cu numele Ivan *Iános* în nr. 146 alŭ lui »Ellenzék« face imputărĭ grele primăriei comunale din Valhidŭ, şi mai vêrtosŭ îşĭ varsă mânia asupra d-lui Teodorŭ Borza, preotulŭ românŭ de acolo, din causă, că nu i-a datŭ destulŭ de bunŭ testimoniu de moralitate, de care avea lipsă pentru a-şĭ cere maghiarisarea numelui. — Şi noi ne mirămŭ de ce sĕ i se facă atâta greutate unui Sêrbŭ.

—x—

In luna acésta *guvernulŭ din Cernăuţĭ* a adresatŭ o ordonanţă cătră direcţiunile scólelorŭ din Bucovina, prin care le face pe aceste direcţiunĭ atente la abusurile ce se nascŭ prin aceea, că studenţii de religia mosaică, cum intră în scolĭ, îşĭ schimbă numele lorŭ de nascere în nume moderne creştinescĭ, carĭ stau în contradicere cu numele lorŭ adevĕrate din botezŭ, şi astfelŭ îngreuézâ constatarea identităţii persónei. Direcţiunele scólelorŭ suntŭ învitate a nu permite aceste abusurĭ şi a introduce numele studenţilorŭ jidovĭ în registrele şcolare astfelŭ precum le-au primitŭ la circumcisiune. — Sĕ vină în Ungaria, că bucurosŭ li-lŭ schimbă »patrioţii cu 50 cr. taxă.

—x—

Marile manevre de tómnă ale armatei române se vorŭ face anulŭ acésta în judeţulŭ *Tutova*, aprópe de *Bêrladŭ*. Cu tóte acestea s'ar puté sĕ se revină asupra acestei hotărîrĭ. D-nii: generalŭ *Budişteanu* şi căpitanŭ *Vasiliu Năsturelŭ* au fostŭ desemnaţĭ de guvernulŭ românŭ sĕ urmăréscă manevrele ce se vorŭ face de tómnă în Franţa.

—x—

Secerişulŭ grâului de tómnă s'a începutŭ în judeţulŭ *Brăila*, recolta este escelentă, afirmă diarele din Brăila. Muncitorii se plătescŭ cu 3—4 lei pe di.

—x—

O mĕsură bună a luatŭ prefectura poliţiei din Iaşi,

FOILETONU.

Călĕtoria lui Stanley prin Africa centrală.

(Fine.)

Domniĭ din Boma trimiseră pe séma espediţiei nu numai stofele şi urezulŭ cerutŭ, ci şi o cantitate însemnată de cartofĭ, pesce, tutunŭ şi rumŭ.

Uledi şi Cacece împărtăşiră călĕtorului nostru, că au fostŭ siliţĭ sĕ caute singurĭ drumulŭ până la Boma, de óre-ce ceĭ doĭ trimişĭ din Nsanda îĭ părăsiră nu multŭ după plecare şi se întórseră înapoĭ la satulŭ lorŭ. Eĭ spuseră maĭ departe, că au ajunsŭ în Boma după nisce marşurĭ câtŭ sĕ póte de repedĭ în 5 Augustŭ séra, şi că aicĭ îndată li se datŭ cu cea maĭ mare bunăvoinţă ajutorulŭ cerutŭ.

Câtŭ de bine le cădŭ obosiţilorŭ şi flămândilorŭ călĕtorĭ mâncarea, ce li se împărţi îndată după sosirea lucrurilorŭ trimise dela Boma!... Manva Sera fŭ însărcinatŭ cu distribuirea porţiunilorŭ.

„Mulţimea, care se îndesă în jurulŭ luĭ,“ povestesce Stanley, „era aprópe sĕ'lŭ turtéscă. Toţĭ întindeau cu lăcomiă mânile, strachinile şi vestmintele lorŭ, şi nicĭ unulŭ nu rĕmase nemulţămitŭ. Mulţĭ dintre bieţiĭ ómenĭ nu putură aştepta până sĕ se gătéscă bucatele, ci mâncară pescele crudŭ şi urezulŭ nefertŭ. — Lăudatŭ sĕ fiă numele Domnuluĭ!... Rĕsboiulŭ cu neîmpăcata fóme s'a sfêrşitŭ, şi acum avemŭ de tóte cu prisosinţă!“

Din stofele primite din Boma Vangvana şi Vanyamvezi, carĭ nu aveau pe trupurile lorŭ de câtŭ numaĭ nisce zdrenţe, îşĭ făcură vestminte nouĭ.

In diminéţa dileĭ de 7 Augustŭ se îndreptă caravana cu puterĭ înoite spre Boma şi după o călĕtoriă de două dile ajunse aicĭ în 9 Augustŭ 1877.

Boma este aşezată lângă rîulŭ Congo. „Când mĕ uitaĭ,“ povestesce călĕtorulŭ nostru, „din noua mea locuinţă jurŭ împrejurulŭ meu, dĕduĭ cu ochiĭ maĭ ântâiŭ şi maĭ ântâiŭ de marele rîu. O, acestŭ rîu atâtŭ de urîtŭ şi atâtŭ de fără-de-lege înaintéză acum atâtŭ de liniştitŭ şi cu atâta mândriă, ca şi când nu mĭ-ar fi răpitŭ pe amiculŭ meu şi pe atâţĭ alţĭ credincioşĭ, şi ca şi când nu l'amŭ fi vĕdutŭ plinŭ de spume şi nu i-amŭ fi audiŭ îngroditorulŭ urletŭ, care adese-orĭ întrecea chiar şi durduitulŭ tunetuluĭ!“

Prin mijlocirea celorŭ 18 Albĭ, carĭ se aflau în Boma, ocupaţĭ fiindŭ la cele 5—6 deposite comerciale de aicĭ, Stanley şi cu soţiĭ seĭ fură îngrijiţĭ câtŭ se póte de bine.

In 17 Augustŭ călĕtoriĭ noştriĭ se îmbarcară pe unŭ vaporŭ şi înaintară până la mare. Aicĭ aruncă eroulŭ nostru cea din urmă privire asupra rîuluĭ, care, cu tótă mărimea luĭ, pe lângă mare se părea de totŭ neînsemnatŭ.

„Inima mea,“ scrie Stanley, „era pătrunsă în acele momente de cea maĭ sinceră mulţămire cătră acela, care îmĭ ajutase sĕ străbatŭ întunecosulŭ continentŭ dela rĕsăritŭ până la apusŭ, şi care îmĭ dĕduse putere sĕ urmărescŭ celŭ maĭ uriaşŭ rîu alŭ acestuĭ continentŭ până la vĕrsarea sa în oceanŭ.“

Călĕtoria dela Zanzibar până aicĭ ţinuse 999 dile, şi în acestŭ timpŭ se percursese o cale maĭ mare de 11,000 chilometri.

Dela îmbucătura rîuluĭ Congo espediţia apucă maĭ ântâiŭ spre nordŭ la baia de Kabinda, unde Stanley se întâlni cu Portugesulŭ Serga Pinto, care tocmaĭ era gata sĕ'şĭ înceapă călĕtoria sa prin continentulŭ africanŭ. In oraşulŭ Kabinda rĕmase călĕtorulŭ nostru optŭ dile, şi apoĭ se puse pe unŭ vaporŭ portugesŭ, pornĭ spre sudŭ şi ajunse în 21 Octombre la capulŭ de bună speranţă, în 12 Noembre la portulŭ Natal şi pe la sfêrşitulŭ luĭ Noembre în Zanzibar. Primirea, ce i se făcŭ aicĭ eroului nostru şi bravilorŭ Vangvana şi Vanyamvezi, fŭ în adevĕrŭ câtŭ se póte de mişcătóre.

„Vitejiĭ întorşĭ éraşĭ acasă,“ istorisesce Stanley, „sarŭ, jócă şi se bucură; apucă mânile compatrioţilorŭ lorŭ şi le scuturŭ cu cea maĭ mare părere de bine. Eĭ îşĭ sarŭ în tótă forma uniĭ în braţele altora, se ţinŭ aşa îndelungŭ îmbrăţişaţĭ, şi ochiĭ lorŭ se umple de lacrimĭ.“

dice „Liberalulŭ“. Ea a dispusŭ ca sĕ se publice cu 8 dile mai nainte de plecare numele tuturorŭ ovreilorŭ care emigrézā. Cu modulŭ acesta, persónele, care au banĭ de luatŭ dela emigranțĭ, suntŭ avisate spre a'șĭ regula cu ei socotelile.

—x—

Diarulŭ „La France libre“ din Parisŭ publică o telegramă din *Bucurescĭ*, în care se spune, că *Armand Lévy*, cunoscutulŭ publicistŭ israelitŭ, a fostŭ asasinatŭ în România într'o rĕscólă antisemitică. Cine o fi autorulŭ acestei minciunĭ neruşinate!! întrébă „Rĕsboiulŭ.“

Rîtulŭ lui Todoranŭ, în Iuniu 1886.

Amare ne suntŭ dilele, carĭ ni le croiescŭ de unŭ timpŭ încóce conducĕtorii acestui nefericitŭ comitatŭ, şi încă pe tóte terenele; dér mai amare ne suntŭ atuncĭ, când ómenĭ de ai noştri, Românĭ eşițĭ din poporŭ, studiațĭ în institute susținute din fondulŭ scolasticŭ centralŭ şi stipendiațĭ din acestŭ fondŭ, a cărui fundamentŭ l'au pusŭ pré bunii noştri străbunĭ cu banĭ plătițĭ prin şiroe de sânge, vĕrsatŭ pe câmpurile de bătaiă, se asociézā cu acei stăpânĭ impuşĭ nouĕ şi fără socotință înfigŭ cuțitulŭ în peptulŭ şi aşa acoperitŭ cu rane alŭ multŭ cercatei nóstre națiunĭ, când, cum dicŭ Românii, facŭ serviciulŭ mişelescŭ alŭ lui Ephialtes.

De când satrapulŭ Bánffy, comitele acestui comitatŭ, şĭ-a adusŭ de vice-inspectorŭ scol. reg. pe Havas Gyula, jidanŭ renegatŭ, cunoscutŭ prin minunatulŭ sĕu opŭ din Dees, în care tradusese numele femeescŭ Veronica cu Ferencz, ca sĕ pótă depărta pe inspectorulŭ reg. Szeremley Lajos, care pe lângă tactulŭ sĕu a sciutŭ conduce oficiulŭ sĕu spre îndestulirea nóstră, de atuncĭ mai multe comune au primitŭ ordinațiunĭ, din acestŭ jurŭ, dela comisiunea administrativă, ca *sĕ deschidă scóle comunale*, carĭ aşa cum se administră astădĭ n'au altŭ scopŭ decâtŭ maghiarisarea locuitorilorŭ din comunele respective, dechiarândŭ scólele confesionale de necorĕspundĕtóre, când din ŭnulŭ, când din altŭ punctŭ de vedere. Ordinațiunĭ de acéstă natură au căpĕtatŭ mai multe, comune precum Salva, Telciu, Ilva mare, Maierŭ, Neposulŭ etc., carĭ comune, afară de Salva, nu au âmblatŭ dupĕ grații, ci au aflatŭ mai cu cale a'şĭ întocmi instituțiunile scolastice confesionale aşa, ca sĕ nu mai afle puternicii dilei cuvêntŭ de neîndestulire şi sĕ evite deschiderea de scóle comunale.

Numai preotulŭ — pĕcatŭ de acelŭ darŭ — alŭ Salvei, Ioane Catone, avù obrazulŭ, fără a cere mai nainte consiliulŭ ómenilorŭ de bunŭ simțŭ din Năsĕudŭ, da merge Mercurĭ în sĕptĕmâna patimilorŭ, atuncĭ, când totŭ creştinulŭ bunŭ îşĭ trage séma de greşelele şi pĕcatele sale şi se îngrijésce d'a se mântuí de ele, de a merge, dicŭ, însoțitŭ de notarulŭ comunalŭ, jidanŭ, şi de maĭ mulțĭ economĭ seduşĭ, trecêndŭ pe sub ferestra Revd. d-nŭ Vicarŭ din Năsĕudŭ la judele administrativŭ şi a se insinua la depunerea jurământuluĭ, ca preşedinte, ér ceilalțĭ ca membri ai senatului scólei comunale alŭ Salvei.

Acestŭ Ioane Catone, pe când venise la scólele normale din Năsĕudŭ se chiăma Ioane Gaftoni (a Gaftónei) ajungêndŭ în gimnasiu şi propunêndu-i-se resbelulŭ punicŭ, în care se face amintire de prevĕdĕtorulŭ Cato, póte ca sĕ dovedéscă, că e şi elŭ din seminția divului Traianŭ, îşĭ schimbase numele în Cato. Sub acestŭ nume a absolvatŭ studiile teologice în Gherla şi sub acestŭ nume, de şi nu s'a făcutŭ demnŭ de elŭ. servesce ca preotŭ, de care postŭ e legată la noi şi presidența senatului scolasticŭ conf. gr. catŭ. Étă-lŭ acum pe acestŭ mare Romanŭ Cato, că strigă elŭ însuşĭ »delenda nație et confessio!« căcĭ ce scopŭ au puternicii dilei, când stăruescŭ a se ridica scóle comunale, décă nu dărîmarea scólelorŭ confesionale, căcĭ celŭ ce nu e orbŭ bine vede ce valorézā instituțiunile nóstre românescĭ, îndată ce ajungŭ pe mâna autorităților lumescĭ şi se scotŭ de sub scutulŭ confesionalismului.

Mai suntŭ dealtmintrelea Gaftonescĭ în Salva, carĭ nu numai că au rĕmasŭ pe lângă numele lorŭ, dér şĭ-au păstratŭ şi caracterulŭ rĕmânêndŭ Românĭ cu trupŭ şi sufletŭ.

Când aducŭ aceste la cunoscința onoratului publicŭ, întrebŭ pe acestŭ »Cato“, care lucră spre surparea confesiuneĭ gr. cat. că s'a temutŭ dóră, că nu va fi elŭ mai mare în satŭ? Este elŭ în tóte mințile? Intrebŭ pe onorata inteligință română din Salva-locuéscă ea orĭ unde — că cu consêmțemêntulŭ eĭ făcù acestŭ »Cato« ce a făcutŭ? Apoi mĕ întorcŭ către Revd. d-nŭ Vicarŭ for. alŭ Năsĕudului şi-lŭ întrebŭ, are cunoscință de acestŭ lucru alŭ părintelui Ioane Catone din Salva? şi décă da, consêmte cu acea procedere? În fine rogŭ pe Veneratulŭ Consistorŭ, ca suprema nóstră autoritate conf. sĕ ia mesurile de lipsă, ca numitulŭ Ioane Catóne din Salva sĕ fiă lipsitŭ de postulŭ onorificŭ de preşedinte alŭ senatuluĭ scol. conf. căcĭ a servi la doi domnĭ e imposibilŭ, precum şi de a se ingriji, ca preoții sĕ nu se facă ucidĕtorĭ de scóle române conf. şi sĕ nu propage macsima acestui fatalŭ „Cato“: „delenda natio et confessio«, ci sĕ rĕmână şi în viitorŭ ca şi în trecutŭ unŭ puternicŭ murŭ alŭ românismului. *u. p. m.*

Dela congresulŭ din Sibiiu.

(Telegr. part. a »Gaz. Trans.«)

Sibiiu, 7 Iuliu séra. — La cestiunea de vicarŭ-arhiereu, (cestiunea sân. de episcopŭ titularŭ a arhimandritului Popea) presidiulŭ a declaratŭ: Deórece în timpulŭ din urmă s'a pornitŭ unŭ curentŭ dăunosŭ bisericei, la care au luatŭ parte şi fețe bisericescĭ carĭ după posițiunea ce ocupă arŭ fi chemate a lucra în contra acelui curentŭ, elŭ (Metropolitulŭ) pănă va fi în viéță va fi în contră.

Congresulŭ naționalŭ bisericescŭ s'a încheiatŭ astădĭ.

DIVERSE.

Edificii monumentale.— »Liberalulŭ« din Iaşĭ arată că dintre edificiile monumentale cu carĭ se póte lăuda a doua capitală a României, este în prima liniă biserica Trei-Erarhĭ, cu a căreia restaurare radicală Statulŭ a însărcinatŭ pe distinsulŭ architectŭ Leconte du Nouy şi pe d. Gabrilescu. Aceştĭ architecțĭ au restauratŭ Curtea de Argeşŭ, la care au lucratŭ mai mulțĭ anĭ pentru a reda acestui capŭ de operă alŭ architecturei bizantine splendórea de odinióră a artei monumentale. Restaurarea monumentului Ieşanŭ, care, mai cu sémă din punctŭ de vedere alŭ sculpturei, se póte socoti ca produsulŭ unui studiua profundatŭ, nu putea reuşi mai bine decâtŭ încredințată distinsului architectŭ Leconte du Nouy şi privegherei conştiinciόse a d-lui Gabrielescu. Turnurile dărâmate, didurile de asemenea, până în temelie, s'au reedificatŭ bucată cu bucată la locŭ, împodobindu-se jurŭ imprejurŭ cu aceléşĭ ghirlande şi broderii sculptate, cu aceléşĭ forme date de maiestrii destoĭnicĭ de sub domnia lui Vasile Lupu Voevodŭ. Deşi lucrările mergŭ în destulŭ de repede, totuşĭ, considerândŭ greutatea lorŭ şi timpulŭ ce 'lŭ reclamă pentru executare, se crede că, cu tóte silințele şi ajutórele materiale ce le arŭ da Statulŭ la timpŭ, ele totŭ nu vorŭ puté fi terminate complectŭ decâtŭ până în vre-o trei anĭ.

Unŭ ventrilogŭ. — »Le Rappel« citézā o ciudată anecdotă asupra efectului produsŭ de unŭ ventrilogŭ, făcêndŭ sĕ vorbéscă unŭ urs într'unŭ micŭ satŭ din Englitera: Intr'o di de têrgŭ, în satulŭ Hopfield, mulțimea se aduna în giurulŭ unui ursŭ învĕțatŭ, pe care'lŭ arĕta unŭ luntraşŭ. Unŭ călĕtorŭ, care era ventrilogŭ şi care se afla printre curioşĭ, se apropiă de luntraşŭ şi c'unŭ tonŭ seriosŭ, îlŭ întrebà, décă ursulŭ sĕu vorbesce. — „Intrébă-lŭ d-ta«, îi rĕspunse luntraşulŭ, credêndŭ că voesce sĕ-şĭ rîdă de elŭ. Ventrilogulŭ s'apropiă de ursŭ şi-lŭ întrébă: — ‚Din ce țéră escĭ dragulŭ meu?« — »Din Alpĭ, din Elveția«. Spectatorii, cu totulŭ uimițĭ, se retraseră câțĭ-va paşĭ înapoi. Ventrilogulŭ urmézā: — „De multŭ timpŭ ai p'acestŭ stăpânŭ?“ — „Forte de multŭ, încâtŭ mi s'a urîtŭ,“ rĕspunse ursulŭ. — „Şi nu se pórtă bine cu d-ta?“ — „Oh! nu, rĕspunse ursulŭ, tótă diua îmĭ dă la ciomege.“ — Şi ce ai sĕ facĭ pentru a-țĭ rĕsbuna?“ — Intr'una din dile am sĕ-lŭ mănâncŭ la dejunŭ.“ La aceste cuvinte se dete înapoi cu grózā; luntraşulŭ voì sĕ tragă lanțulŭ ursului, dér acesta scóse unŭ mormăitŭ surdŭ, şi mulțimea înspăimêntată, credêndŭ că ursulŭ are sĕ-şĭ esecute amenințarea, o ia la fugă în tóte părțile.

Licórea lui Succi. — Italianulŭ Succi nu încetézā a continua probele cu licórea sa. Douĕ sĕptĕmânĭ n'a gustatŭ absolutŭ nimicŭ afară de câteva picăturĭ din licórea descoperită de elŭ. In timpulŭ acesta şĭ-a simțitŭ stomaculŭ deplinŭ nutritŭ; n'a avutŭ nicĭ o trebuință de mâncare. Cu tóte acestea greutatea trupului i-a scădutŭ cu 10 chilograme. După douĕ sĕptĕmânĭ a gustatŭ puțină pâne cu lapte şi douĕ bucăturĭ de carne. După mâncare fața lui Succi a devenitŭ fórte roşiă şi pe trupŭ i-au apărutŭ nisce pete roşii, carĭ au dispărutŭ numai după câteva ore. Altcum medicii din Roma n'au observatŭ nicĭ unŭ efectŭ stricăciosŭ asupra lui. Dilele acestea Succi se va duce la Bologna, unde, sub supraveghere medicală, se va supune la o nouă probă, care va dura douĕ lunĭ de dile.

Perderile Serbiei în rĕsboiulŭ cu Bulgaria. — După datele oficiale Serbia a avutŭ următórele perderĭ în ultimulŭ rĕsboiu: Au cădutŭ 14 oficerĭ, 63 suboficerĭ şi 669 soldațĭ; au fostŭ rănițĭ 97 oficerĭ, 418 suboficerĭ şi 4055 soldațĭ. Perderile totale au fostŭ de 6957 ómenĭ.

Bibliografiă.

Geografiă pentru scólele medii, prelucrată pe basa planului ministerialŭ mai nou după D. Laky de *Dionisie Făgărăşanŭ* şi *Silvestru Moldovanŭ*. Tomulŭ I: Ungaria şi țĕrile din jurulŭ Mării Mediterane. Prețulŭ 1 fl. 20 cr. v. a. broş. Braşovŭ editura lui H. Zeidner, 1886. Cuprinsulŭ, partea I. regatulŭ Ungariei: 1. Ținutulŭ muntosŭ sudosticŭ séu părțile transilvane. 2. Ținutulŭ muntosŭ nordosticŭ, 3. Şesulŭ celŭ mare alŭ Ungariei, 4. Ținutulŭ delurosŭ şi colinosŭ de peste Dunăre, 5. Şesulŭ celŭ micŭ alŭ Ungariei, 6 Ținutulŭ muntosŭ nordvesticŭ, 7. Ținutulŭ dintre rîurile Drava, Dunăre, Sava şi Unna şi Marea Adriatică (Croația-Slavonia şi oraşulŭ Fiume, cu împrejurimea lui), 8 Despre regatulŭ ungarŭ în genere; partea a doua, țĕrile dimprejurulŭ Mării Mediterane: 1. Peninsula balcanică (Dalmația, Bosnia, Muntenegru, Serbia, România Bulgaria, Turcia, Grecia), 2. Peninsula Apenină, 3. Peninsula Pireneică, 4. Berberia (Marocco, Algeria, Tunis, Tripolis), 5. Egiptulŭ, 6. Siria, Palestina, peninsula Sinai, 7. Asia mică, 8. Armenia, Curdistanulŭ şi Caucasia, 9. Ținutulŭ dintre Eufratŭ şi Tigru (Mesopotamia şi Babilonia), 10. Arabia, 11. Iranulŭ. 12. Despre Marea Mediterană în genere. Acestŭ materialŭ e cuprinsŭ în 232 pagine şi e tratatŭ în stilŭ uşorŭ, In curêndŭ va apăré şi tomulŭ II.

Convorbirĭ pedagogice, revistă lunară pentru educațiune şi instrucțiune, cu ilustrațiunĭ; apare în Satulŭ-Nou şi costă pe an. 1886 numai 2 fl. v. a. Redactorĭ: *P. Stoica* şi *I. Popŭ Reteganulŭ*, învĕțătorĭ poporalĭ. Nr. 1, dela 1 (13) Ianuariu, are următorulŭ cuprinsŭ: Cosma Anca (cu portretŭ foto-litograficŭ şi facsimilŭ de subscriere). — Salarisarea învĕțătorilorŭ. — Carĭ copii frecuentézā scóla mai neregulatŭ. — George Lazărŭ. — Sughițulŭ. — Amintirĭ din copilăriă. — Anecdote.—Cronica contimpurană. — Revista diarelorŭ pedagogice. — Curierŭ bibliograficŭ. — Locŭ de informațiunĭ. — Ghicitură. — Posta Red.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu**

Grija cea dintâiŭ a luĭ Stanley fù, sĕ dea credincioşilorŭ sĕĭ soțĭ multŭ meritata şi greu câştigata rĕsplată. Sĕ înțelege, că nicĭ femeile celorŭ ce se prăpădiseră în decursulŭ căletoriei, nu fură date uitării.

Câtŭ de multŭ era datorŭ călĕtorulŭ nostru bunilorŭ şi curagioşilorŭ sĕĭ soțĭ!

„In atâtea rêndurĭ,“ dice elŭ, „ómenii aceştia îşĭ arătară curagiulŭ şi devotamentulŭ lorŭ. Eĭ mĭ-au urmat cu cea maĭ mare credință în orĭ şi ce împrejurărĭ uniĭ dintre eĭ până la sfêrşitulŭ lorŭ.“

Eroulŭ nostru rĕmase în Zanzibar la soțiĭ sĕĭ până în 13 Decembre. Acuma bătù ciasulŭ despărțireĭ, de óre-ce elŭ voia sĕ se întórcă în patriă, şi tocmaĭ era unŭ vaporŭ, care mergea la portulŭ Aden.

Când voì sĕ se suie în luntrea, care avea sĕ'lŭ ducă la vaporŭ, Vangvana şi Vanyamvezi, carĭ se adunaseră pe țermure ca sĕ'şĭ ia rĕmasŭ bunŭ, împinseră vasulŭ înapoĭ şi'lŭ duseră o bucată de locŭ pe umere pe iubitulŭ lorŭ stăpânŭ. Eĭ i strânseră mânile pentru cea maĭ de pe urmă óră şi-ĭ doriră cea maĭ fericită întórcere în patriă.

„Clipite dulcĭ şi totodată durerόse,“ dice Stanley, „erau aceste clipite ale despărțiriĭ! Ce legătură strênsă se rupse acuma dintr'odată!... Prin câte întêmplărĭ mĕ întovărăşiseră eĭ pe mine; la câte scene, dintre care unele de totŭ sĕlbatice, fuseseră eĭ martorĭ împreună cu mine! Câtă credință nefățărită îmĭ arĕtaseră aceştĭ ómenĭ simpli, fără vre o cultură deosebită!“

Stanley ajunse cu norocire în Europa şi apoĭ în patriă, şi peste totŭ fù primitŭ cu onórea meritată, peste totŭ i se aduse laudă şi admirațiune. —

Indrăsnéța călĕtoriă, pe care amŭ urmărit-o dela începutulŭ eĭ până la sfêrşitŭ, avù în scurtă vreme urmărĭ de cea maĭ mare însemnătate. După întórcerea călĕtoruluĭ nostru şĭ după-ce elŭ făcù cunoscute întregeĭ lumĭ civilisate numĕrósele sale observărĭ şi descoperirĭ, se formà (Noembre 1878) în capitala Belgieĭ, Bruxela, unŭ comitetŭ în frunte cu iubitorulŭ de sciință rege belgianŭ Leopold II, care comitetŭ îşĭ puse ca problemă a sa studiarea mai departe a cursuluĭ de mijlocŭ şi de susŭ a rîuluĭ Congo şi facerea unorŭ stațiunĭ, care sĕ înlesnéscă negoțulŭ şi peste totŭ comunicarea cu țĕrile din propierea acestuĭ mare rîu. Insărcinatŭ de acestŭ comitetŭ şi înzestratŭ cu tóte mijlócele de lipsă, porní eroulŭ nostru în Augustŭ 1879 din nou la continentulŭ africanŭ, îşĭ luà şi de astă dată pe lângă ómeniĭ tocmițĭ din Europa o bună cétă din braviĭ Vangvana şi Vanyamvezi, carĭ în călĕtoria descrisă maĭ susŭ îlŭ urmaseră cu atâta credință, şi se îndreptà dela oceanulŭ atlanticŭ în susulŭ rîuluĭ Congo. In timpŭ de cincĭ anĭ se ridicară în urma stăruințeĭ de ferŭ a luĭ Stanley maĭ multe stațiunĭ de-a lungulŭ mareluĭ rîu, începêndŭ dela Vivi (184 chilom. dela îmbucătura Conguluĭ) până la insula Rusani, în vecinătatea cataractelorŭ, ce pórtă numele călĕtoruluĭ nostru. Vapóre europene, făcute anume spre scopulŭ acesta, începură a circula în părțile maĭ liniştite ale rîuluĭ, éră unde primejdiόsele cataracte trebuiau ocolite, se construiră drumurĭ sigure, a cărorŭ lucrare, sĕ înțelege, fù împreunată cu cele maĭ marĭ greutățĭ. Comitetulŭ pomenitŭ maĭ susŭ se prefăcù în anulŭ 1882 în „Asociațiunea internațională a rîuluĭ Congo,“ care caută sĕ întrunéscă într'unŭ întregŭ deosebitele ținuturĭ dimprejurulŭ rîuluĭ, despre care e vorba, ca astfelŭ sĕ le deschidă comerciuluĭ europénŭ şi sĕ întroducă încetŭ cu încetulŭ într'ênsele bunele năravurĭ şi cultura europénă. Venindŭ „Asociațiunea“ în neînțelegere cu guvernulŭ francesŭ şi cu celŭ portugesŭ, se conchiemà în Noembre 1884 la Berlinŭ o conferință a puterilorŭ maĭ însemnate europene (împreună cu statele unite din America nordică,) şi acéstă conferință recunoscù „Asociațiunea internațională“ ca stăpânitóre a nou înființatuluĭ statŭ „*Congo*“ Ca marginĭ ale acestuĭ statŭ se hotărîră: spre apusŭ oceanulŭ atlanticŭ spre răsăritŭ lacurile Bangveolo, Tankanica şi Muta-Nzighe, spre miadă-nópte cam gradulŭ 4 de lățime nordică, éră spre miadă-di gradulŭ 13 de lățime sudică.

Negoțulŭ în noulŭ statŭ şi navigațiunea pe rîulŭ Congo se decise sĕ fiă libere pentru tóte națiunile. Totodată deosebitele puterĭ se obligară sĕ combată cu orĭ şi ce prețŭ ruşinósa sclăviă din țĕrile „Asociațiunei“. Demnitatea de domnitorŭ alŭ statului „*Congo*“ se oferì regelui Leopold II, éră de guvernatorŭ alŭ acestui statŭ fù denumitŭ meritatulŭ călĕtorŭ H. M. Stanley.

Fiă, ca înrîurința europénă sĕ aibă în adevĕrŭ resultate binefăcĕtóre pentru popórele din părțile mijlociĭ ale „continentului misteriosŭ!“

Trad. de **Andreiu Bârseanu**,
profesorŭ.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 5 Iulie st. n. 1886.

Rentă de aurŭ 4%	105.95
Rentă de hârtiă 5%	94.80
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	154.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	100.70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	——
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	120
Bonurĭ rurale ungare	105.20
Bonurĭ cu cl. de sortare	105.20
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	105.20
Bonurĭ cu cl. de sortare	105.10
Bonurĭ rurale transilvane	105 25
Bonurĭ croato-slavone	105.20
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	100.50
Imprumutulŭ cu premiu ung.	121 30
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	125.—
Renta de hârtiă austriacă	85.20
Renta de arg. austr.	85 85
Renta de aurŭ austr.	117 45
Losurile din 1860	139 50
Acțiunile băncei austro-ungare	869 —
Act. băncei de creditŭ ung.	283.50
Act. băncei de creditŭ austr.	276 80
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.94
Napoleon-d'orĭ	9.98½
Mărcĭ 100 împ. germ.	62 —
Londra 10 Livres sterlinge	126.33

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 20 Iunie st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	93—	94—
Renta rom. amort. (5%)	96½	96¾
» convert. (6%)	87½	88—
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	33—	34—
Credit fonc. rural (7%)	102¼	102½
» „ „ (5%)	86—	86¼
» » urban (7%)	98¾	99—
» » » (6%)	90½	91—
» » » (5%)	82—	82½
Banca națională a României 500 Lei	1005	1010
Ac. de asig. Dacia-Rom.	260	265
« » » Națională	220	225
Aurŭ contra bilete de bancă	15.10	15.25
Bancnote austriace contra aurŭ	2.02—	2.03

Concursŭ.

Pentru ocuparea postului de învĕțătorŭ la scóla gr. cat. din St. Iosefŭ, comitatulŭ Bistrița-Năsĕudŭ, sĕ escrie concursŭ.

Emolumentele suntŭ:

a) Salarŭ anualŭ învĕțătorescŭ 200 fl. plătitŭ în rate lunarĭ parte din fondulŭ scolasticŭ, parte din lada comunală.

b) Șése orgii pătrate lemne de focŭ.

c) Cuartirŭ liberŭ.

Doritorii de a ocupa acestŭ postŭ își vorŭ subșterne concursele lorŭ provĕdute cu documentele de cualificațiune și din limba maghiară, cătră subscrisulŭ senatŭ scolasticŭ până în 29 Augustŭ a. c. în care ḑi va fi și alegerea.

Din ședința senatului scol. gr. cat.

St. Iosefŭ, în 2 Iulie 1886.

Preşedintele: **Iacobŭ Candale** m. p.

Notarulŭ: **Demetriu Candale** m. p.

Tarifa anunțurilorŭ si insertiunilorŭ.

Anunciurĭ în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. —cr. 6.
Pentru inserțiunĭ și reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repețirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repețirĭ de	3— 4 orĭ	10%
„ „ „	5— 8 „	15%
„ „ „	9—11 „	20%
„ „ „	12—15 „	30%
„ „ „	16—20 „	40%
Dela 20 de repețirĭ în susŭ		50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ și reducerĭ și peste cele însemnate mai susŭ.

Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

Rugămŭ pe d-nii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fâsia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și posta ultimă. *ADMINISTR. „GAZ. TRANS.“*

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	7.45	—
Predealŭ	—	—	12.50	—
	—	—	1.09	—
Timișŭ	—	—	1.40	—
Brașovŭ	—	—	2.27	—
	6.22	—	2.55	—
Feldióra	7.01	—	3.38	—
Apatia	7.33	—	4.17	—
Agostonfalva	8.01	—	4.47	—
Homorodŭ	8.45	—	5.42	—
Hașfaleu	10.10	—	7.37	—
Sighișóra	10.29	—	8.01	—
	10.39	—	8.21	—
Elisabetopole	11.19	—	9.05	—
Mediașŭ	11.54	—	9 43	—
Copsa micĕ	12.12	—	10.02 10.30	—
Micăsasa	12.56	—	10.50	—
Blașiu	1.30	—	11.29	—
Crăciunelŭ	1.45	—	11.47	—
Teiușŭ	2.11	—	11.35	—
Aiudŭ	2.55	—	1.04	—
Vințulŭ de susŭ	3.17	—	1.30	—
Uióra	3.24	—	1.39	—
Cucerdea	3.31	—	2.07	—
Ghirisŭ	4.09	—	3.08	—
Apahida	5.36	—	5.08	—
Clușiu	5.56	—	5 35	—
	6.16	—	—	8.00
Nedeșdu	6.37	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.53	—	—	8.59
Aghirișŭ	7.08	—	—	9.34
Stana	7.34	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.55	—	—	11.04
Ciucia	8.35	—	—	12.17
Bucia	8.53	—	—	12.47
Bratca	9.12	—	—	1.21
Rév	9.31	—	—	2.05
Mező-Telegd	10 06	—	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.25	—	—	3.39
Várad-Velințe	10.35	—	—	3.55
Oradia-mare	10.41	—	—	4.06
	10.51	—	10.37	—
P. Ladány	12.37	—	1.45	—
Szolnok	2.58	—	5.34	8.22
Buda-pesta	6.00	—	10.05	10.30
Viena	—	—	10.50	—
	3.00	8.50	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	—	—	—	—
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	3.44	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2.11	—
Mező-Telegd	—	7.14	10.28	2.34	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.31	4.26	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriș	—	—	4.00	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeșdu	—	—	4.36	6.24	—
Clușiu	10.01	—	5.05	6.43	--
	10.26	—	—	7.03	—
Apahida	10.52	—	—	7.26	—
Ghiriș	12.37	—	—	8.51	—
Cucerdea	1.36	—	—	9.31	—
	1.48	—	—	9.43	—
Uióra	1.57	—	—	9.51	—
Vințulŭ de susŭ	2.06	—	—	9.58	—
Aiudŭ	2.46	—	—	10.24	—
Teiușŭ	3.01	—	—	10.44	--
Crăciunelŭ	3.45	—	—	11.28	--
Blașŭ	4.06	—	—	11.44	—
Micăsasa	4.45	—	—	12.18	—
Copșa mic.	5.05	—	—	12.36	--
Mediașŭ	—	—	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	—	--	1.56	6.40
Sigișóra	—	—	—	2.34	7.20
Hașfaleu	—	—	—	3.02	8.01
Homorod	—	—	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	—	—	5.30	11.02
Apatia	—	—	—	6.03	11.37
Feldióra	—	—	—	6.35	12.14
Brașovŭ	—	—	—	7.14	1.09
	—	—	—	—	1.50
Timișŭ	—	—	—	—	2.48
Predealŭ	—	—	—	—	3.23
	—	—	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	—	—	—	9.40

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiușŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vințulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Șibotŭ	12.52	—	5.19
Orăștia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2.35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3.50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborșin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10.23
Paulișŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovațŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok	2.39	—	4.53
	3.16	—	5.10
Budapesta	6.50	—	8.16
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	—	—
Budapesta	8.05	—	8.00
Szolnok	11.02	—	11.40
	11.12	—	12.00
Aradŭ	3.37	—	5.25
Glogovațŭ	4.13	—	6.19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulișŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bĕrzova	5.57	—	8.10
Soborșin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăștiă	10.10	—	12.24
Șibotŭ	10.34	—	12.53
Vințulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiușŭ	12.05	—	2.24

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	—	8.18
Aradulŭ nou	6.23	—	8.32
Németh-Ságh	6.48	—	8.51
Vinga	7.19	—	9.07
Orczifalva	7.38	—	9.20
Merczifalva	7.56	—	9.32
Timișóra	8.42	—	10.09

Simeria (Piski) Petroșenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	—	11.50	2.23
Streiu	—	12.27	3.00
Hațegŭ	—	1.19	3.49
Pui	—	2.10	4.40
Crivadia	—	2.57	5.28
Banița	—	3.35	6.07
Petroșenĭ	—	4.04	6.39

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	6.02	—	5.00
Merczifalva	6.40	—	5.50
Orczifalva	6.52	—	6.07
Vinga	—	—	6.32
Németh-Ságh	—	—	6.53
Aradulŭ nou	—	—	7.24
Aradŭ	—	—	7.40

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroșenĭ	6.49	9.33	—
Banița	7.27	10.14	—
Crivadia	8.06	10.54	—
Pui	8.50	11.37	—
Hațegŭ	9.31	12.17	—
Streiu	10.16	12.58	—
Simeria	10.53	1.35	—

Tipografia *ALEXI* Brașovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ.